

Комп'ютерно-орієнтована система навчання майбутніх педагогів у ВНЗ

Малинівська Л.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
охорони праці та цивільної безпеки*

*Житомирського державного університету імені І.Я. Франка
м. Житомир, Україна*

Актуальність проблеми. Модернізація системи української освіти в умовах інтенсивного розвитку соціально-економічних відносин та інформатизації суспільства актуалізує проблему підвищення якості вищої освіти, що передбачає підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного, творчого і мобільного фахівця. Це завдання можна вирішити шляхом упровадження в процес підготовки фахівців інформаційних технологій як принципово нових сучасних педагогічних технологій навчання.

В сучасному світі всеосяжна інформатизація всіх сфер діяльності людини впевнено формує портрет інформаційного суспільства, стрімкими темпами наближає нас до майбутнього, але насправді недалекого суспільства знань.

На сучасному етапі розвитку суспільства основним завданням вищої освіти є не стільки передавання студентам накопичених знань, скільки формування у них умінь самостійно навчатися та адаптуватися до динамічних умов життєдіяльності.

Інформатизація освіти створює умови для застосування нових способів пізнання процесів і явищ, що відбуваються у суспільному житті. Важливу роль у професійній підготовці майбутніх педагогів відіграють інформатичні дисципліни, як у плані формування певного рівня інформаційної культури, так і в плані формування наукового світогляду, розуміння сутності прикладної і практичної спрямованості інформатики, оволодіння методами та засобами інформатики, використання яких дають позитивні результати у педагогічній сфері діяльності.

В освітньо-професійній програмі підготовки фахівців педагогічного профілю у ВНЗ III-IV рівнів акредитації так визначено завдання навчання курсу інформатики: «набуття студентами знань з теоретичних основ інформатики та комп'ютерної техніки, технологічного забезпечення комп'ютерних систем і мереж, а також формування у студентів умінь і навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для розв'язання професійно-орієнтованих задач». Проте у реалізації цих завдань існує багато актуальних проблем, що потребують вирішення:

1. Низький рівень базової підготовки з інформатики студентів педагогічних напрямів, а також значне зменшення часу, який відводиться

на вивчення курсу інформатики у ВНЗ, призводять до розриву між рівнем інформатичних компетентностей студентів і сучасними вимогами щодо їх фахової підготовки. У даній ситуації без нових освітніх підходів, без інноваційної діяльності викладачів, без створення відповідного методичного забезпечення неможливо досягти якісних змін у результатах навчання, залучити студентів до творчої роботи, до оволодіння ними системою професійних компетентностей для їх успішного практичного застосування, що вимагається освітніми стандартами.

2. Слабкою ланкою в організації навчального процесу залишаються творча реалізація вимог щодо міждисциплінарних зв'язків, координації вивчення програмового матеріалу курсу інформатики, визначення ролі та місця інформатичних методів і понять у педагогічних дисциплінах.

3. За останнє десятиліття в напрямі гуманізації освіти провідне місце посідають особистісно орієнтований та компетентнісний підходи щодо організації навчально-виховного процесу та визначення змісту освіти.

Інформатична освіта студентів-гуманітаріїв, зокрема студентів педагогічного профілю, повинна враховувати психологічні особливості мислення людей гуманітарного складу розуму і в доступній формі сформувати у них необхідні навички використання сучасних інформатичних технологій у практичній діяльності.

Одним з реальних шляхів вирішення зазначених проблем, а також підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців на рівні ВНЗ, є розробка науково обґрунтованих методичних систем навчання фахових дисциплін, які ґрунтуються на компетентнісному підході, впровадженні у навчальний процес інноваційних педагогічних технологій, використання яких буде сприяти інтенсифікації процесу навчання, активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, розкриттю їхнього творчого потенціалу, збільшенню ролі самостійної та індивідуальної роботи, формуванню і розвитку у них професійних компетентностей.

Навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій і комп'ютерної техніки є складовою фахової підготовки майбутніх педагогів і має сприяти підвищенню рівня сформованості інформатичних компетентностей, розвитку свідомого, мотивованого ставлення студентів до вивчення інформатики, формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Проблеми інформатичної освіти в сучасних умовах знайшли відображення в працях таких вчених, як Н.В. Апатова, Т. О. Бороненко, А. І. Бочкин, Nazzan Orit, Lapidot Tami, Yadav Aman та інших.

Дидактичні умови використання комп'ютерних технологій, обґрунтування і розробка комп'ютерно орієнтованих методичних систем навчання інформатики у ВНЗ III-IV рівнів акредитації знайшли своє відображення у працях Ю.В. Горошка, М.І. Жалдака, В.І. Клочка та інших.

Проблеми використання ІКТ у навчанні майбутніх фахівців та формування інформатичних компетентностей студентів знайшли своє відображення у працях О.М. Гончарової, Ю.М. Красюк, Н.М. Кузьміної, Н.В. Морзе, О.М. Спіріна, О.В. Струтинської, С.М. Яшанова та інших дослідників.

Проте аналіз наукових робіт показав, що проблеми, які виникають у ВНЗ у процесі навчання інформатики майбутніх фахівців є недостатньо дослідженими. Також було встановлено, що в Україні (і не тільки в Україні) обмаль робіт, які б розкривали особливості та перспективи використання у ВНЗ комп'ютерно орієнтованих методичних систем навчання інформатики при підготовці майбутніх фахівців у галузі педагогіки.

При цьому зміст інформатичних дисциплін, що вивчаються у ВНЗ, не повною мірою відповідає сучасним темпам розвитку інформаційних технологій; недостатня увага приділяється самостійній роботі студентів при їх вивченні.

Важливо не тільки навчити студентів ефективно використовувати в своїй майбутній діяльності сучасні програмні засоби загально-спеціального призначення, а й, в залежності від потреб, самостійно оволодівати навичками роботи з новими інформаційними технологіями.

Сьогодні актуальною проблемою є впровадження в освітній процес ВНЗ технологій дистанційного навчання, яке повинно бути науково-обґрунтованим і педагогічно виваженим.

При організації індивідуальної та самостійної роботи студентів використовуються технології дистанційного навчання, зокрема: чат, телеконференція, вебінар, служба розсилки, служба новин, електронна пошта, а для поточного контролю – засоби для комп'ютерного тестування, що реалізуються у межах розробленого автором електронного навчального курсу «Інформатика» на базі системи MOODLE. ЕНК «Інформатика» розміщено за адресою: <http://www.kkdbfsfa.cv.ua/course/view.php?id=3> і має таку структуру: загальна характеристика курсу; вхідний контроль з курсу; теоретичний навчальний матеріал з курсу; матеріали для практичної підготовки; самостійна робота студентів; поточний та тематичний контроль і контроль відвідування занять; модульний контроль; семестровий контроль з курсу (екзамен); контроль збереження знань, при цьому об'ємні навчально-методичні матеріали розміщено на хмарних сервісах, зокрема на Google Disk, One Drive, Dropbox.

Також для більшості навчальних дисциплін ВНЗ залишається не до кінця вирішеним питання впровадження ІКТ у процес навчання та пошук ефективних форм поєднання традиційної та комп'ютерно орієнтованої методики навчання. Саме цим пояснюється і той факт, що під час навчання інформатики комп'ютер розглядають переважно як об'єкт вивчення, і недостатньо уваги приділяється тому, що він є і потужним засобом

навчання, використання якого може допомагати викладачеві вирішувати дидактичні та методичні завдання на якісно новому та методичному рівні.

Таким чином, основною ідеєю компетентнісного підходу в освіті є реалізація діяльнісного характеру змісту вищої освіти, в результаті чого той, хто навчається, перетворюється з об'єкта на суб'єкт навчання, розвиває себе як особистість. Саме цей підхід інтегрує у собі різноманітні особистісно-діяльнісні, проблемно-технологічні аспекти, набуває ознак інтегративності й міждисциплінарності. Впровадження компетентнісного підходу в освітній процес спонукає до здійснення початкової професіоналізації майбутніх педагогів під час навчання у ВНЗ, з наступним самовдосконаленням.

Література:

1. Гунько С.О. Формування системи знань про інформаційні технології у майбутніх учителів початкових класів : дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.01 / С.О. Гунько. – Луцьк, 1999. – 175 с.
2. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.
3. Каленський А.А. Застосування педагогічних інформаційних технологій у навчальному процесі вищої школи / Андрій Анатолійович Каленський. – К. : Аграрна освіта, 2011. – 280 с.
4. Кремень В.Г. Поступ до нової філософії освіти України // Розвиток педагогічних наук в Україні і Польщі на початку ХХІ століття: зб. Наук. праць. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2011. – С. 11-21.
5. Кузьмінська О. Г. Трансформація системи освіти та роль ІКТ у процесі підготовки майбутніх освітніх лідерів / О. Г. Кузьмінська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць /Редрада. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – № 16 (23). – С. 128-132.
6. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2010. – Вип. 65.– 127 с.
7. Нерода Т. В. Інформаційні технології автоматизації типових процесів в інфраструктурі освітнього закладу / Т. В. Нерода // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць /Редрада. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – № 16 (23). – С. 101-108.
8. Яшанов С.М. Формування у майбутніх учителів умінь і навичок самостійної навчальної роботи у процесі використання нових інформаційних технологій : дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.09 / С.М. Яшанов. – К., 2003. – 186 с.